

Pas verschenen:

De FLORA van WESTERWOLDE

In Oost-Groningen tegen de Duitse grens, ruwweg ten zuiden van Bad Nieuweschans en ten noorden van Ter Apel ligt Westerwolde. Vanaf de jaren '90 zijn er in dit gebied veel natuurherstelprojecten uitgevoerd. Bauke Roelevink, gepensioneerd medewerker bij Staatsbosbeheer, wist voldoende gegevens boven water te halen om er een flora over samen te stellen.

Bauke Roelevink presenteert zijn Flora van Westerwolde. Foto: Edwin Dijkhuis.

Deze flora van Westerwolde laat zich niet zo eenvoudig vergelijken met bestaande regionale flora's. Geen atlas met verspreidingskaartjes en soortteksten, maar in plaats daarvan een analyse van hoe de flora in het gebied is veranderd nadat een groot deel van de inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is gerealiseerd. In 14 paragrafen wordt een 'begroeiings-type' behandeld met de soorten die er voorkomen. De opgenomen kaartjes maken duidelijk waar de belangrijkste floristische waarden liggen en of er sprake is van herstel of achteruitgang. Het ontbreken van soortbeschrijvingen is geen minpunt, want die kun je ook in je eigen flora vinden. Het boek wil een nuttige handleiding zijn voor lokale beheerders en beleidsmakers, daarin is hij goed geslaagd.

Bij het samenstellen van de flora werd de schrijver ondersteund door een begeleidingsgroep bestaande uit vertegenwoordigers van diverse

natuurbeschermingsorganisaties, het waterschap Hunze en Aa's, de provincie Groningen, Prolander en de districtscoördinator van FLORON, Willem Stouthamer. Tijdens twee, speciaal voor deze flora, georganiseerde FLORON-kampen in 2014 en 2015 werd een schat aan gegevens verzameld.

De herstelde meanderende Ruiten Aa met zijn zijtakken is de ader van een afwisselend gebied met vennen, snippers natte en droge heide, beken en schraallanden, maar ook met eikenbossen en akkers. De schrijver vergelijkt de verspreidingsgegevens van vóór 2000 met die van de periode 2000-2017. Hierbij beperkt hij zich tot het deel van Westerwolde dat behoort tot de EHS, tegenwoordig Natuur Netwerk Nederland (NNN) genoemd. Het gebied beslaat een oppervlak van circa 100 km².

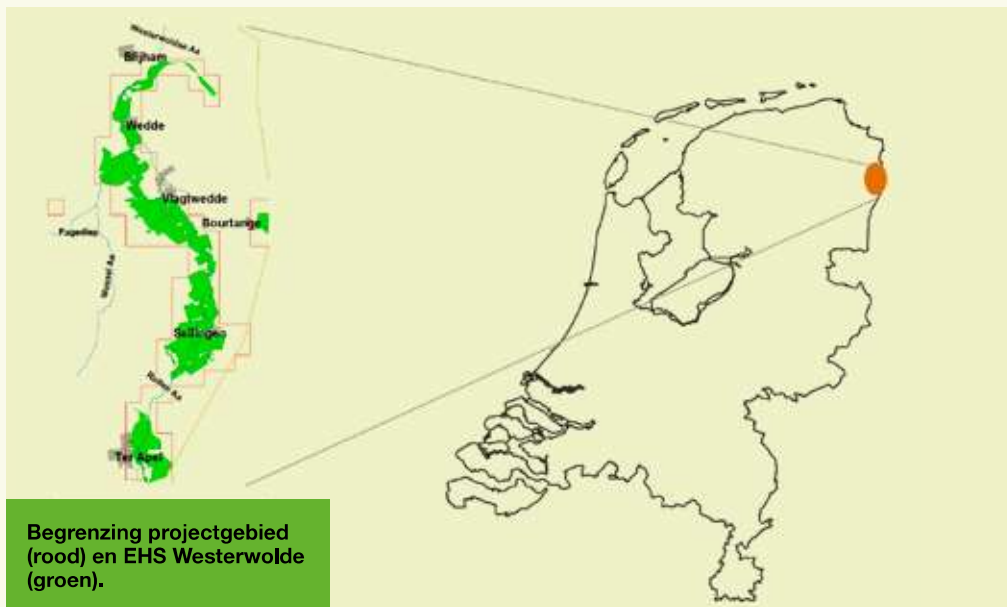
Voor 2000 waren er in Westerwolde 722 soorten bekend. Dat aantal is

in de periode 2000-2017 toegenomen tot 971. Dat is niet alleen het resultaat van de uitgevoerde herstelmaatregelen, maar ook van intensiever onderzoek en toename van soortenkennis. Het lijstje met Rode lijstsoorten dat na 2000 vaker is gevonden dan daarvoor is beduidend langer dan dat van de dalers. Onder de nieuwkomers (met tussen haakjes het aantal km-hokken waarin de soort is waargenomen) bevinden zich soorten als Akkerviltkruid (4) en Gestreepte greppelrus (5). Gestreepte greppelrus is een pionier van droogvallende oevers en alleen gevonden tijdens de FLORON-kampen.

Soorten van vochtig en droog schraalland hebben het meest geprofiteerd van de herstelprojecten. Zo is in vochtig schraalland sprake van toename bij soorten als Draadrus (8>17), Gevleugeld hertshooi, Noordse zegge, Blaaszegge en Veldrus (14>47). In droog schraalland zitten Stijve ogentroost

Droog schraalland met Steenanjer, een stroomdalplant waarvan de groeiplaatsen bij Westerwolde samenhangen met haar voorkomen in het Emsdal. Foto: Bauke Roelevink.

Met name soorten van vochtig en natte schraallanden hebben geprofiteerd van de herstelwerkzaamheden. Foto: Bauke Roelevink.

(13>44), Steenanjer (8>18) en Zilverhavervier (24>65) in de lift. In Akkers zijn soorten als Bolderik, Gele ganzenbloem, Slofhak en Korenbloem vaker gemeld, zeer waarschijnlijk als gevolg van uitzaai, maar de toename bij soorten als Hondspeterselie, Kleine leeuwenklauw en Veelkleurig vergeet-mij-nietje is natuurlijk.

Ook in de eikenbossen doen zich veranderingen voor. Zo gaat Hengel sterk achteruit (10>3), maar vertoont Ruige veldbies (5>10) een toename. Ook Koningsvaren (7>25) en Valse salie (1>4) hebben de wind mee. En hoewel Bosanemoon op km-hok gelijk blijft neemt de bedekking in de wat rijkere bossen door het dikker worden van de strooisellaag af en trekt ze zich terug naar de randen van het bos en paden.

Invasieve exoten als Reuzenbalsemien (0>48), Reuzenberenklauw (12>45), Japanse duizendknoop (6>38), Waterteunisbloem (0>16) en

Begrenzing projectgebied (rood) en EHS Westerwolde (groen).

Grote waternavel (0>16) bezetten al flink wat Westerwoldse hokken. Maar Watercrassula is gelukkig (nog) niet gemeld.

Minder goed gaat het met soorten van vennen, kruidenrijke heide en nat schraalland. Zo gaan Blauwe knoop (35>25) en Hondsviooltje (25>10), net als elders in Nederland, achteruit.

Pilvaren, Teer vederkruid en Waterpostelein, soorten van gebufferd water, hebben wel kunnen profiteren van natuurherstel. Net als Ronde zonnedauw (7>14) en Witte snavelbies (3>6) in de natte heide. Klein blaasjeskruid, Heidekartelblad, Welriekende nachtorchis, Kleine valeriaan en Liggende vleugeltjes-

bloem daarentegen zijn na 1999 niet meer waargenomen.

Westerwolde is een uniek gebied, een klein stukje Drenthe in de provincie Groningen omgeven door ontgonnen hoogveen. Het is de moeite van een floristisch uitstapje zeker waard. Vooral in de omgeving van Sellingen valt veel te beleven, maar je zou ook de loop van de Ruiten Aa kunnen volgen.

**Tekst: Egbert de Boer
Kaart: Dik Koopmans**

De Flora van Westerwolde is te downloaden op: www.floron.nl > Over FLORON > Districten-Noord > 1-2 Groningen > Flora van Westerwolde